

برای ثبت یادگارهای زندگی یکی از سرداران بزرگ دفاع مقدس، خلبان شهید عباس بابایی بود که سال ۱۳۹۰ در ۲۴ قسمت روی آنتن رفت و مورد استقبال قرار گرفت. در این اثر به دلیل استفاده از آرشیو نیروی هوایی برای اولین بار مخاطب با تصویری واقعی و بی نظیر از پرواز جنگنده‌ها روبه‌رو شد. تمرکز داستان بر زندگی شهید عباس بابایی به عنوان یکی از برجسته‌ترین و جذاب‌ترین شخصیت‌های جنگ هشت ساله اصلی ترین وجه اهمیت و شاخص شدن، این اثر شد. علاوه بر آن، شیوه داستان پردازی، انتخاب بازیگران مطرح و شناخته شده، طراحی صحنه و لباس، فضا سازی، دیالوگ‌ها و... شوق پرواز را به مجموعه ای شسته رفته و حرفه ای تبدیل کرد. انتخاب بازیگران نیز امتیاز دیگری به این اثر بخشید. در کنار شهاب حسینی که با نظر همسر فقید شهید بابایی صورت گرفت و این بازیگر جدای از قدرت بازیگری فوق العاده‌اش، با چهره آرام و نجیب به خوبی شخصیت سرلشگر بابایی را از همان ابتدای جوانی اجرا کرد و فراز و فرودهای زندگی او را به تصویر کشید. الهام حمیدی در نقش جوانی ملیحه حکمت و افسانه با یگان در نقش میانسانی ایشان هم اجرایی قابل قبول داشتند. شهرام حقیقت دوست در نقش سعید خجسته‌فر یکی از بهترین کاراکترهای این مجموعه بود و فرهاد قائمیان، اکبر عبدی، کورش تهامی، ستاره اسکندری و اتابک نادری دیگر بازیگران موفق این مجموعه بودند.

وضعیت سفید: وضعیت خوب است

سریال «وضعیت سفید» به تهیه‌کنندگی محمدرضا شفیعی و کارگردانی و نویسندگی حمید نعمت‌الله و هادی مقدم دوست در سال ۱۳۹۰ از شبکه سه سیما پخش شد. امتیاز این اثر به دلیل ارائه تصویر واقع‌گرایانه از پشت جبهه و زنان و مردان درگیر با جنگ در دهه ۶۰ و بیان موقعیت اجتماعی مردم در دوران جنگ تحمیلی بود. توجه به سبک زندگی در دهه ۶۰ جزئیات زندگی عموم مردم از جمله نوع لباس و امکانات رفاهی مردم در آن دوره ویژگی دیگر این مجموعه بود که خاطرات بسیاری از مردم زنده کرد. «وضعیت سفید»، داستان یک خانواده بزرگ است که در اوج موشکیاران تهران مجبور می‌شود برای حفظ جان خود به باغ مادری که در حومه تهران است، پناه ببرند، اما بیشتر آنها با یکدیگر قهر هستند. در واقع آنها خواهر و برادرهایی هستند که اکنون صاحب فرزندان و نوه‌های زیادی هستند، اما با هم نمی‌توانند کنار بیایند. کوچک‌ترین اختلاف نظری باعث می‌شود آنها با هم قهر کنند و گاهی کار به جاهای باریک هم بکشد. اما در نهایت با طی کردن فراز و نشیب زیاد به هماهنگی نسبی می‌رسند. آنها در شرایط بحرانی متوجه می‌شوند که باید اندکی از خودخواهی خود کم کنند تا زندگی روند متعادل تری به خود بگیرد. نعمت‌الله در وضعیت سفید واقعیت آدم‌ها را به نمایش گذاشت و دست به جسارت‌های فراوانی در انتخاب‌هایش زد چه در استفاده از بازیگران جوان و کمتر دیده شده چه در بازی گرفتن از ستاره‌های سال‌های پیش سینما و تلویزیون که کم‌کم از یادها می‌رفتند. از عرفان ابراهیمی، مونا احمدی، لیلدا کیانی، سهیلا گلستانی، عباس و یونس غزالی، علی سلیمانی و امیر کاظمی تا افسانه بایگان، افسانه چهره آزاد، ابوالفضل پورعرب، اسماعیل سلطانیان، عزت‌الله مهرآوران، اصغر نقی‌زاده، پوران‌دخت مهبمن، رابعه مدنی و ده‌ها بازیگر دیگری که در این اثر درخشیدند. موسیقی این اثر هم به یادماندنی شد. از ساخت موسیقی متن توسط سهراب پورناظری تا قطعاتی که حسام‌الدین سراج، علیرضا قربانی و جلال محمدیان برای این اثر خواندند.

کیمیا: این خاک کیمیاست

«کیمیا» سریال ۱۱۰ قسمتی که از شبکه دو پخش شد، به عنوان طولانی‌ترین سریال تلویزیونی در دهه نود شناخته شد. این مجموعه روایتگر یک داستان خانوادگی در بستر انقلاب و جنگ بود که بخش‌هایی از قصه‌اش در خرمشهر، پیش، حین و پس از جنگ می‌گذشت؛ روزهایی که خرمشهر به اشغال نیروهای عراقی درآمد. همچنین در بخش‌هایی کوتاه، شخصیت شهید محمد جهان‌آرا با نقش آفرینی حامد بهداد در روزهای بحرانی شهر به تصویر کشیده شد. داستان «کیمیا» حول محور زندگی کیمیا و خانواده‌اش است. حضور شخصیت‌هایی که در مسیر زندگی خانواده کیمیا قرار می‌گیرند، از طبقات مختلف جامعه آن روز گزینش و طراحی شده‌اند؛ از چریک فراری، شکنجه‌گر ساواکی، و کیل با وجدان، مسلمان مبارز انقلابی، نیروهای نظامی و ارتش و البته جوانان و نوجوانانی که دل در گرو انقلاب و جنگ دارند. همه این طیف‌های شخصیتی، رنگین‌کمانی از آدم‌های دوران انقلاب و جنگ را نمایندگی می‌کنند. این اثر ویرترین بازیگری نیز محسوب می‌شود و بازیگران برجسته سه نسل از دنیای تصویر، مقابل بینندگان تلویزیونی قرار گرفتند.

که با موضوع دفاع مقدس در دهه هشتاد تولید شد. این مجموعه که سال ۱۳۸۶ پخش شد، با محور قرار دادن حضور موثر پزشکان در زمان جنگ به موضوعی پرداخت که برای مردم کمتر شناخته شده بود. جذابیت این سریال به قلم علیرضا طالب زاده، واقعی بودن داستانش بود که زندگی دکتر یآوری، جراح متخصصی با بازی بی نظیر مهدی‌هاشمی را روایت کرد که با شروع جنگ تحمیلی از آمریکا به ایران بازگشته تا با حضور در جبهه به مجروحان جنگی کمک کند. این اثر با وجود قصه ای خطی و ساده، تصویری متفاوت از مناسبات جنگ و آدم‌هایش ارائه داد. سریال داستانش را در رفت و آمدهای زمانی ارائه کرد و سعی کرد قصه‌اش را به شکل جذاب و به مدد بازی‌های توانمند بازیگرانی چون مهدی‌هاشمی، سیروس گرجستانی، امیر حسین صدیق، لاله اسکندری و شهاب حسینی روایت کند. «رقص پرواز» با ارائه تصویری واقعی از جنگ و بیان این که جامعه پزشکی در زمان جنگ مانند رزمنده‌های خط مقدم جبهه و وظیفه‌ای سنگین به عهده داشتند، با استقبال مردم روبه‌رو شد.

در فاصله چند سال بعد دوباره این شبکه اول بود که اثر شاخصی در حوزه دفاع مقدس را به روی آنتن فرستاد.

گل‌های گرمسیری: گل‌هایی که به دل جنگ زدند

«گل‌های گرمسیری» به کارگردانی محمد مهدی عسگرپور و تهیه‌کنندگی محمدصادق جلالی ماه رمضان سال ۱۳۸۷ روی آنتن رفت. داستان «گل‌های گرمسیری» درباره سال‌های ابتدایی دفاع مقدس و تعطیل شدن دانشگاه‌ها است که در این میان ناهید و رسول که قصد ازدواج با هم را دارند، اما با شروع جنگ از یکدیگر جدا می‌شوند. رسول برای دفاع از وطنش عازم زادگاهش خرمشهر می‌شود و ناهید برای یافتن او موانع زیادی را پشت سر می‌گذارد. این اثر نخستین تجربه سریال سازی محمد مهدی عسگرپور و از معدود آثار تلویزیونی است که به شرایط جامعه بویژه جامعه دانشگاهی در سال‌های اول انقلاب، واقعه مهم تعطیلی دانشگاه‌ها در روزهای اول جنگ و در مقطعی جلوتر اشغال خرمشهر می‌پردازد و از این رو بسیار مورد توجه قرار گرفت. از نقاط قوت این سریال فیلمنامه منسجم، عمیق و باورپذیر آن به قلم کارگردان است که به نظر می‌رسد ایده و پرداخت اولیه آن سینمایی بوده است که با وجود ریتم آرام آن به خستگی تماشاگر منتهی نمی‌شود. حضور بازیگران توانمند و قدرتمندی چون آتیلا پسیانی، بهنوش طباطبائی، اشکان خطیبی، روناک یونسی، پرویز فلاحی پور، مریم بوبانی، عمار تفتی، رحیم نوروزی نیز در جذب مخاطب تلویزیونی تاثیر گذار بوده است.

در چشم باد: تاریخ، هویت، استقلال

مجموعه تلویزیونی «در چشم باد» به نویسندگی و کارگردانی مسعود جعفری جوزانی نیز در سال ۱۳۸۸ از شبکه یک سیما پخش شد. قصه این مجموعه خوش‌ساخت و با محتوای ملی از زمانی آغاز می‌شود که میرزا کوچک خان در گیلان اعلام جمهوری می‌کند. این دوران پر حادثه تاریخ معاصر ایران در قالب داستانی عاشقانه با دفاع مقدس ایران گره می‌خورد. این اثر در مرور تاریخ معاصر با یک شخصیت مرکزی توانست سه دوره مختلف قاجار، پهلوی و پس از انقلاب اسلامی را به تصویر بکشد. «در چشم باد» توجه به ارزش‌های ملی مشترک را به بهترین شکل نشان داد و در برخی دقایق توانست لحظات حماسی خاصی را خلق کند. سکانس‌هایی مانند آوردن سر میرزا کوچک خان و شهادت اسد مثال‌هایی برای این نوع لحظات است. علاوه بر این، توجه به هویت منطقه‌ای و انتخاب یک خانواده تاجیک به عنوان دیگر خانواده محوری سریال، از دیگر امتیازات در چشم‌باد است که این اثر را برای مخاطب فارسی‌زبان در بیرون از مرزها جذاب و دیدنی کرد. این اثر داستانی به شدت عاشقانه داشت. جرقه‌های عشق میان بیژن و لیلی از همان کودکی می‌خورد و در دو فصل بعدی هم با قوت پیگیری می‌شود. ایجاد مثلث‌های عشقی در فصل دو و سه با ورود زن‌های دیگر به زندگی بیژن، باعث تعلیق بیشتر در درام و درگیر شدن احساسات بیننده می‌شود. همچنین موسیقی متناسب با روح حماسی سریال توسط حسین علیزاده، به این اثر برتری خاصی داد. ترکیب بازیگران و نقش‌های متفاوت از پارسا پیروزفر، اکبر عبدی، سعید نیکپور، محمود پاک‌نیت، کامبیز دیرباز، رضا شفیعی جم، محمدرضا هدایتی تا سام درخشانی، سحر جعفری جوزانی، لاله اسکندری، جهانگیر الماسی، هومن سیدی، ماه‌چهره خلیلی، سعید راد و... یکی از مهم‌ترین نقاط قوت آن محسوب می‌شود و تأثیر غیرقابل‌انکاری در خروجی کار داشته‌است.

شوق پرواز: داستان پرواز یک قهرمان

مجموعه «شوق پرواز» به کارگردانی زنده‌یاد یارمحمدی صمدی تلاش می‌کند

دنیا آمده بود و در خرمشهر بزرگ شده بود شکل و قوام یافت. «خاک سرخ» داستان دختری به نام لیلیا با بازی لاله اسکندری را روایت می‌کند که در سال‌های قبل از انقلاب از خانواده‌اش جدا افتاده و در شب عروسی اش اطلاعاتی از محل زندگی پدر و مادرش در جنوب کشور پیدا می‌کند، اما سفرش برای پیدا کردن این خانواده هم‌زمان با شروع جنگ تحمیلی می‌شود. نقطه اتکای اصلی این اثر، تصویری قوی و در عین حال دردناک از روزهای اولیه شروع جنگ و هراس و رنج مردم شهرهای جنوبی کشور در آن دوران بود؛ خانواده‌هایی که باید ناگهانی و غیرمنتظره خانه و زندگی و خاطر اتشان را رها کرده به جایی دیگر پناه ببرند. حضور بازیگرانی چون پرویز پرستویی، مهتاب کرمانی، حبیب رضایی و لاله اسکندری در قالب نقش‌هایی متفاوت کافی بود تا بیننده کنج‌ها و مشتاق دیدن این سریال باشد. حاتمی کیا در این سریال با هوشمندی و تبحر برای گفتن از فضای جنگ، دست روی ماجرای خرمشهر گذاشت و البته در کنار این موضوع، ماجراهای عاطفی و حتی سیاسی را به تصویر کشید.

خوش رکاب: یک عشق آهنی

علی شاه‌حاتمی در نوروز ۱۳۸۱ با مجموعه «خوش رکاب» سراغ سوژه نسبتاً بکر و کمتر دست‌خورده‌ای در شبکه یک سیما رفت. «خوش رکاب»، حکایت تقی عشقی، راننده کامیونی است که برعکس اطرافیانش که همیشه مشتاق و علاقه‌مند اعزام به جبهه‌اند، از حضور در جبهه می‌ترسد. این بیم و هراس نه از ترس جان که به عشق بی حد و حصر او به کامیونش موسوم به خوش رکاب بازی می‌گردد. پیش‌بینی سرنوشته این راننده (محمد کاسسی) و شاگرد سرخوشش (مجید صالحی) چندان سخت و دشوار به نظر نمی‌رسد چرا که همانند فیلم سریال «لیلیا» با من است، جبهه و رفتار رزمندگان بالاخره آن‌ها را متحول می‌کند. شاه‌حاتمی تلاش کرد در این اثر قالب تازه برای قصه‌های جنگی طراحی کند و البته این نگاه را دو سال بعد با ساخت «خوش غیرت» ادامه داد اما نتوانست به توفیق اثر قبلی برسد.

رقص پرواز: پزشکان در جنگ

«رقص پرواز» اولین ساخته احمد مرادپور درباره پزشکان و جنگ را می‌توان یکی از بهترین و خوش‌ساخت‌ترین سریال‌هایی دانست